

Cirkulärnr: 1995:113
Diariernr: 1995/1697
Handläggare: Claes-Håkan Jacobson,
Leif Klingensjö,
Karin Skilje,
Mats Söderberg
Datum: 1995-06-06
Mottagare: Kommunstyrelsen
Ansvariga för arbetsmarknadspolitiska åtgärder
Rubrik: Riksdagen har antagit regeringens sysselsättningspro-
position

*Claes-Håkan Jacobson,
Leif Klingensjö,
Karin Skilje
Mats Söderberg, EJ*

95-06-07

Kommunstyrelsen
Ansvariga för arbetsmarknads-
politiska åtgärder

Riksdagen har antagit regeringens sysselsättningsproposition

Den 2 juni antog riksdagen regeringens sysselsättningsproposition. Det här cirkuläret sammanfattar hur arbetsmarknadspolitiken därmed ska se ut under det förlängda budgetåret mellan den 1 juli 1995 och den 31 december 1996 med inriktning på kommunerna. Förslagen i sysselsättningspropositionen sammanfattades i cirkulär 1995:94.

Antalet arbetslösa i konjunkturberoende åtgärder förväntas enligt beslutet att öka till 240 000 i genomsnitt per månad. (Under 1994 var det 190 000 personer per månad i konjunkturberoende åtgärder.)

Till detta kommer sysselsättningseffekter av föreslagna investeringsprogram på 4 miljarder för allergisanering av offentliga lokaler och bostäder samt 400 miljoner kronor i särskilda medel för regionalpolitiska satsningar. Samtidigt innebär sänkta ersättningsnivåer inom a-kassa och utbildningsbidrag samt sänkta statsbidrag till rekryteringsstöd-, beredskapsarbete, utbildning i företag stora besparingar för staten. Storleken på dessa motsvaras i princip av satsningen på fler aktiva insatser.

Ambitionen är att arbetsmarknadspolitiken ska bli effektivare genom förändringar på olika områden. Ett sätt är genom ökad samverkan mellan kommunerna och Arbetsmarknadsverket. AMV ska få större frihet att disponera sina resurser i samverkan med kommunerna. Ett led i denna utveckling är också att ge kommunerna möjlighet att ta ansvar för arbetslösa ungdomar.

Datortek

Se Kommunförbundets cirkulär nr 95:114.

Riksdagens beslut innebär att kommunerna får bedöma i vilken utsträckning även ungdomar under 20 år ska delta i datorteksverksamheten.

Kommunalt ansvar för arbetslösa ungdomar under 20 år

Kommunerna ges i lag möjlighet att genom överenskommelser med staten ta ett samlat ansvar för arbetslösa ungdomar fram till den 30 juni det år de fyller 20 år. Förändringen träder i kraft den 1 oktober 1995 och lagen om ungdomspraktik förlängs därmed till den 30 september. Det är länsarbetsnämnden som företräder staten och som ska ta initiativet till överläggningar med kommunerna. Utgångspunkten är att länsarbetsnämnderna och kommunerna ska ha stor frihet i sitt tillvägagångssätt.

Verksamheten ska förbereda ungdomarna för inträde på arbetsmarknaden eller för vidare utbildning. Kommunerna kan anpassa verksamheten till lokala förhållanden och förväntas samarbeta med det lokala näringslivet. Enligt propositionen är det i första hand i nära samarbete med näringslivet som tillväxten och de nya arbetstillfällena förväntas komma och det är naturligt att stat, kommun och näringsliv samverkar för att ge de unga en start i arbetslivet.

Kommunerna har rätt till ersättning från staten för de ungdomar som trots att de är aktivt arbetssökande saknar arbete. Denna ersättning ska omfatta både verksamhet och ersättning till ungdomarna. Kommunerna har stor frihet i hur medlen ska användas. Kommunerna avgör hur stor ersättningen till ungdomarna ska vara. Den betraktas som ett skattepliktigt bidrag. Vill kommunerna använda sig av arbetsförmedlingens tjänster kan man komma överens om detta.

Regeringen skriver i propositionen "att ungdomar som deltagit i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har varit ekonomiskt gynnade i förhållande till dem som i stället valt utbildning". Ersättningen "får inte sättas så hög att den avhåller den unge från att söka arbete eller lämplig utbildning". Den tid som den unge deltar i verksamheten ska inte kvalificera för arbetslöshetsersättning eller betraktas som överhoppningsbar tid för att uppfylla arbetsvillkoret.

I de fall en kommun inte träffar avtal ska ungdomarna kunna delta i arbetsplatsintroduktion, men staten kommer då inte att ge ungdomarna någon ersättning. Enligt riksdagens beslut ska ungdomar som har genomgått treårig gymnasieutbildning dessutom kunna ta del av den "arbetsmarknadspolitiska åtgärdsarsenalen": "Det gäller t ex rekryteringsstöd, flyttnings- och pendlingsbidrag. Vidare ska man på lokal nivå söka lösningar på frågan om fullföljande av de avtal som har träffats inom vissa branscher för elever på yrkes-tekniska linjer."

Unga handikappade undantas från kravet att ha fyllt 20 år för att få delta i arbetsplatsintroduktion och bör kunna beviljas utbildningsbidrag under den tid de deltar i åtgärden.

Kommunförbundets kommentar:

Kommunförbundet anser att det även efter den 1 oktober ska finnas statliga åtgärder för arbetslösa ungdomar under 20 år som inkluderar ersättning till ungdomarna. Detta utifrån ett statligt grundansvar för arbetsmarknadspolitiken och att kommunerna utifrån sina olika förutsättningar ska kunna ta ett större eller samlat ansvar mot ersättning från staten. Vi anser vidare att det är staten som ska svara för ersättningen även till de ungdomar som ännu inte fyllt 20 år.

Vi kommer att återkomma med information till kommunerna när Arbetsmarknadsstyrelsen tagit fram riktlinjer och avtalsmallar för överenskommelser med kommunerna. Enligt AMS planer ska detta finnas klart i augusti/september. Kommunförbundet kommer att ge synpunkter på och diskutera utformningen av dessa riktlinjer och avtalsmallar med Arbetsmarknadsstyrelsen.

Arbetsplatsintroduktion – en ny åtgärd

En ny åtgärd – arbetsplatsintroduktion – införs. Den ska ersätta invandrarpraktik, akademikerpraktik, vidgad arbetsprövning, arbetsprövning inom AMI och praktikdelen inom ungdomsintroduktion.

Alla arbetslösa sökande som enligt arbetsförmedlingen behöver praktik ska kunna få arbetsplatsintroduktion. Förmedlingen bestämmer också innehåll och praktiklängd. Praktikperioden kan uppgå till sex månader. Arbetsplatsintroduktionen ersätter praktikdelen inom ungdomsintroduktionen och kravet på anställning efter praktiktiden försvinner för kommuner och ideella organisationer. Arbetsgivare som ordnar arbetsplatsintroduktion ska betala ett finansieringsbidrag om 1.000 kronor per månad för varje deltagare. Från detta finansieringsbidrag bör undantas äldre, invandrare och arbetshandikappade.

Vid deltagande i arbetsplatsintroduktionen får deltagarna utbildningsbidrag. Arbetsplatsintroduktionen ska huvudsakligen avse praktik.

Personer som anvisats till arbetsplatsintroduktion skall inte anses som arbetstagare när de deltar i verksamheten utom när det gäller arbetsmiljölagen. En särskild lag om arbetsplatsintroduktion förbereds.

Kommunförbundets kommentar:

Den nya åtgärden arbetsplatsintroduktion har för kommunernas del inget anställningskrav inbyggt i sin konstruktion.

Av skäl som främst sammanhänger med kravet på en obligatorisk anställning (minst 6 månader) efter de första 4 månadernas praktik har kommunerna varit återhållsamma och ej använt ungdomsintroduktionen som regeringen hade förväntat. AMS har bl.a konstaterat att "anställningskravet uppenbarligen begränsar omfattningen i förhållande till ungdomspraktik". Kommunförbundet har tidigt gjort både regeringen och AMS uppmärksam på detta förhållande och framfört önskemål om ändringar.

AMS har i sin framställning till regeringen inför sysselsättningspropositionen gjort regeringen uppmärksam på det begränsade intresse från olika arbetsgivare för åtgärden ungdomsintroduktion. Till skillnad från den tidigare åtgärden kallad ungdoms-

praktik, som ledde till att ca 60 000 ungdomar i åldern 20–24 år fick sysselsättning på arbetsmarknaden, har ungdomsintroduktionen inte haft samma framgång. Kommuner svarade i december 1994 för 34 procent av ungdomspraktikplatserna.

ALU

Under det kommande budgetåret skall de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna enligt regeringens i första hand riktas mot de långtidsarbetslösa. ALU skall inriktas mot de grupper som riskerar att slås ut från arbetsmarknaden. Platserna inom ALU och arbetsplatsintroduktion skall främst reservas för denna grupp och för personer över 60 år.

I budgetpropositionen i januari i år föreslogs att antalet personer i ALU skulle uppgå till 10 000 vid utgången av budgetåret 1995/96. I nuvarande läge på arbetsmarknaden anser regeringen att ALU är en verkningsfull åtgärd som skapar sysselsättning. ALU-verksamheten bör därför hållas på en relativt hög nivå även under nästa budgetår. Den bör få en allmän inriktning så att den kan användas inom alla sektorer. Det är dock viktigt att ALU inte skapar undanträngningseffekter eller snedvrider konkurrensen.

Antalet ALU-platser bör uppgå till 30 000 i genomsnitt per månad under nästa budgetår. Vid behov kan antalet bli ännu fler.

Sänkta statsbidrag till rekryteringsstöd och beredskapsarbete

Statsbidraget till rekryteringsstöd och beredskapsarbete av tjänstekaraktär ska lämnas med högst 50 procent av lönekostnaderna och med ett tak på högst 7 000 kronor per månad under högst 6 månader.

Kommunförbundets kommentar:

Underlaget för beräkningen av bidragsgrundande lönekostnader vid statsbidrag till kommunerna har inte preciserats i propositionen. Regeringen har ej heller angivit någon volym av beredskapsarbeten för budgetåret. I februari 1995 var ca 17 000 personer placerade i beredskapsarbeten vilket kan jämföras med att regeringen i sin budgetproposition 1994/95:100 föreslog 8 000 beredskapsarbeten i genomsnitt per månad. I december 1994 fanns 18 000 beredskapsarbetare i kommunerna.

Lönebidrag

Bidragstaket för lönebidrag är från och med 1 juli 1995 högst 90 procent av lönekostnaden. För nya beslut sänks den högsta nivån till 80 procent.

Försämrade arbetslöshetsersättning från den 1 januari 1996

Kompensationsnivån i arbetslöshetsförsäkringen sänks från 80 procent till 75 procent.

Grundbeloppet i det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS) sänks från 245 kronor till 230 kronor per dag.

Inkomstrelaterad ersättning från KAS upphör helt från och med 1 juli 1995. Den som redan påbörjat en ersättningsperiod får fortsätta uppbära den ersättningen, dock längst till och med 30 januari 1996.

Begränsad ersättningsrätt för deltidslöslösa

Den som har ett fast deltidslöslösa och som fyllnadsmarkerar till heltid kan göra så enbart en period. Därefter är utgångspunkten för ersättning det fasta deltidslöslösa.

Sänkta utbildningsbidrag

De som ej är berättigade till a-kassa och som har utbildningsbidrag får hädanefter enbart grundbeloppet i KAS. Nivån 338 kronor per dag tas bort.

De som har utbildningsbidrag och som är berättigade till a-kassa får motsvarande sänkning som i arbetslöshetsförsäkringen.

Ungdomar i datortek som inte är berättigade vare sig till a-kassa eller KAS får ett bidrag motsvarande utbildningsbidraget, dvs 640 kronor per månad.

Slopade bidrag m m

Följande stödformer och bidrag ändras eller tas bort:

- det förhöjda rekryteringsstödet;
- möjligheten att fylla upp en halvtidslöslösa till en halvtidslöslösa inom kommuner och landsting med hjälp av en anställning med rekryteringsstöd;
- möjligheten att kombinera beredskapsarbete och utbildning med en gemensam ersättning;
- möjligheten för deltagare i jobbsökaraktiviteter att få utbildningsbidrag;
- möjligheten att lämna ersättning till arbetssökande som måste resa till arbetsförmedling eller arbetsmarknadsinstitut, uppehälle och förlorad arbetsförtjänst samt för läkarbesök m.m.

Frågor besvaras av:

Clas-Håkan Jacobson, förhandlingssektionen, 08-772 47 73

Leif Klingensjö, sektionen för vård och omsorg, 08-772 43 28

Mats Söderberg, sektionen för skola och barnomsorg, 08-772 46 38

Karin Skilje, finanssektionen, 08-772 41 12

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Karin Rudebeck